

POSTANOWIENIE

Dnia 6 maja 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejcki

w sprawie **M. A. i M. S.**

skazanych za czyny z art. 230 § 1 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 6 maja 2026 r.,

wniosku obrońcy skazanej M. A. o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od rozpoznania sprawy o sygn. akt II KK 10/26,

na podstawie art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. *a contrario* oraz art. 41 § 2 k.p.k. *per analogiam*

p o s t a n o w i ł :

wniosek pozostawić bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy skazanej M. A. z dnia 22 stycznia 2026 r. o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od rozpoznania sprawy kasacyjnej o sygn. akt II KK 10/26 – z uwagi na zaistnienie okoliczności mogącej wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jej bezstronności (k. 56-57 akt SN). Jako podstawę prawną rzeczonego wniosku obrońca podał „art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 19 ust. 1 Traktatu o Unii Europejskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP”. W uzasadnieniu podniósł, iż przedmiotowy wniosek opiera na okolicznościach

związanych z powołaniem SSN Anny Dziergawki do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na mocy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). Wnioskodawca wskazał, że z tych powodów Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 9 października 2024 r. wyłączył SSN Annę Dziergawkę od orzekania w innej sprawie (sygn. akt V KK 377/24), odwołując się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. (I KZP 2/22) oraz uchwały Sądu Najwyższego wydanej w składzie połączonych Izb z dnia 23 stycznia 2020 r. (BSA 1-4110-1/20), a także orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (wyrok z dnia 22 lipca 2021 r., nr 43447, Reczkowicz przeciwko Polsce; z dnia 8 listopada 2021 r., nr 49868/19 i 57511/19, Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce; z dnia 3 lutego 2022 r., nr 1469/20, Advance Pharma Sp. z o.o. przeciwko Polsce). Obrońca – przywołując inne wybrane judykaty Sądu Najwyższego – wskazał na ryzyko wystąpienia nieprawidłowej obsady sądu oraz odpowiedzialności odszkodowawczej państwa w związku z udziałem w składzie sądu osoby powołanej w ww. trybie. Końcowo skonkludował, że *„[n]iezbędność rozpatrzenia (także z urzędu) stwierdzenia z mocy ustawy wyłączenia sędziego jest przy tym niezależna od stopnia jego bezstronności wewnętrznej (jednakowego dystansu do stron sporu i ich odpowiednich interesów w odniesieniu do jego przedmiotu), czy też niezależności zewnętrznej (praca w sposób wolny od nakazów czy wytycznych z jakiegokolwiek źródła)”*.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek należało uznać za niedopuszczalny, co skutkowało pozostawieniem go bez rozpoznania.

Treść przedmiotowego wniosku jednoznacznie wskazuje, że obrońca M. A. – w trybie art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. – domagał się wyłączenia SSN Anny Dziergawki od rozpoznania sprawy kasacyjnej o sygn. akt II KK 10/26 wyłącznie z powodu wadliwej – zdaniem wnioskodawcy – procedury nominacyjnej wyżej wymienionej osoby na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego. Jak natomiast wynika z wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., sygn. akt P 22/19 *„[a]rt. 41 § 1 w związku z art. 42 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca*

1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 30), stosowany odpowiednio na podstawie art. 74¹ pkt 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2020 r. poz. 75) w zakresie, w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 84, 609, 730 i 914 oraz z 2020 r. poz. 190), jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej”. Stąd też wniosek o wyłączenie sędziego złożony na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., w którym wątpliwość co do bezstronności sędziego wywodzona jest jedynie z okoliczności towarzyszących powołaniu na stanowisko sędziego, jest niedopuszczalny z mocy ustawy i jako taki powinien zostać pozostawiony bez rozpoznania. Podkreślić należy, że w myśl art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Żaden organ nie posiada uprawnień do weryfikacji oraz nierespektowania orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego (zob. m.in. wyrok SN z dnia 22 sierpnia 2018 r., III PK 71/17; postanowienie SN z dnia 12 kwietnia 2021 r., I NZP 1/21; postanowienie SN z dnia 23 września 2021 r., IV KZ 37/21; postanowienie SN z dnia 3 listopada 2021 r., IV KO 86/21; zdanie odrębne sędziego SN Dariusza Kali do uzasadnienia postanowienia SN z dnia 14 marca 2023 r., III KK 435/22; wyrok SN z dnia 19 maja 2023 r., I KA 4/23; postanowienie SN z dnia 28 listopada 2023 r., I KK 162/23; postanowienie SN z dnia 2 lutego 2024 r., III KK 439/23).

Stanowisko o niedopuszczalności przedmiotowego wniosku potwierdza również treść art. 29 § 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 622; dalej: ustawa o SN), dodanego ustawą z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2022 r., poz. 1259), który stanowi, że „[o]koliczności towarzyszące powołaniu sędziego Sądu Najwyższego nie mogą stanowić wyłącznej podstawy do podważenia orzeczenia wydanego z udziałem tego sędziego lub kwestionowania jego niezawisłości i bezstronności”. Zresztą, skoro ustawa o Sądzie Najwyższym w sposób szczególny reguluje badanie kwestii bezstronności sędziego w kontekście

okoliczności towarzyszących powołaniu sędziego oraz jego postępowania po powołaniu (*vide* art. 29 ustawy o SN), to w tym zakresie stanowi *lex specialis* w stosunku do art. 41 § 1 k.p.k., wyłączając możliwość badania określonych w niej przesłanek w ogólnej procedurze (por. postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2023 r., V KK 485/21). Warto też zauważyć, że instrument prawny w postaci tzw. testu niezawisłości i bezstronności, którego przesłanki zostały wskazane w art. 29 ust. 5 ustawy o SN, zapewnia szersze gwarancje procesowe zarówno wnioskodawcy, jak i sędziemu. Mechanizm ten wiąże się bowiem w szerszym wymiarze z gwarancjami konstytucyjnymi, takimi jak prawo do sądu, w tym prawo do dwuinstancyjnego postępowania i zaskarżenia niekorzystnego rozstrzygnięcia (art. 29 § 20-21 ustawy o Sądzie Najwyższym). Ta ostatnia kwestia jest szczególnie istotna przy takim ciężarze zarzutów kierowanych pod adresem sędziego, które uderzają w jego niezawisłość i bezstronność, a zatem podstawowe atrybuty sędziego.

Powyższego stanowiska o niedopuszczalności przedmiotowego wniosku nie zmienia fakt, iż w innej sprawie Sąd Najwyższy stwierdził istnienie podstaw do wyłączenia SSN Anny Dziergawki z uwagi na okoliczności jej powołania. Po pierwsze, zgodnie z treścią art. 8 § 1 k.p.k. sąd karny rozstrzyga samodzielnie zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu. Po drugie, orzeczenia takie nie stanowią jednolitej linii orzeczniczej, gdyż w szeregu innych judykatów, Sąd Najwyższy nie uznawał wskazanej przez autora wniosku okoliczności za wystarczającą dla zaistnienia przesłanek z art. 41 § 1 k.p.k. Po trzecie wreszcie, podkreślenia wymaga, że orzeczenia takie – podobnie jak analizowany wniosek obrońcy – opierały się na uchwale trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., w sprawie sygn. akt BSA I-4110-1/20 (OSNKW 2020, nr 2, poz. 7), która została uznana przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP; art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 EKPCz (wyrok TK z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U 2/20, OTK-A 2020, nr 61). W związku z powyższym, z dniem ogłoszenia rzeczonoego wyroku Trybunału Konstytucyjnego, uchwała ta nie wywiera skutków prawnych polegających na związaniu jej treścią składów orzekających Sądu

Najwyższego. Także w kontekście przywołanego wyroku z dnia 20 kwietnia 2020 r. należy zauważyć, że w świetle art. 190 ust. 1 Konstytucji RP orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Wobec tego żaden organ nie jest uprawniony do prowadzenia postępowania zmierzającego do wzruszenia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, jak też samodzielnego podważania obowiązki wyroku tego Trybunału (zob. wyżej przywołane orzecznictwo Sądu Najwyższego). Z tych też względów udział w składzie orzekającym osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, nie musi automatycznie zostać potraktowany jako bezwzględna przyczyna odwoławcza, a w konsekwencji w każdym przypadku skutkować koniecznością wyłączenia od rozpoznania sprawy (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 28 listopada 2023 r., I KK 162/23; postanowienie SN z dnia 7 grudnia 2023 r., I KK 162/23).

Wypada też odnotować, że Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej w wyroku z dnia 9 lipca 2020 r., C-272/19, VQ przeciwko Land Hessen, w pkt 54 wskazał, iż sam fakt, że władze wykonawcze lub ustawodawcze uczestniczą w procesie mianowania sędziego, nie może prowadzić do powstania zależności sędziego od tych władz, ani do wzbudzenia wątpliwości co do jego bezstronności, jeżeli po mianowaniu zainteresowany nie podlega żadnej presji i nie otrzymuje instrukcji w ramach wykonywania swoich obowiązków (zob. postanowienie SN z 10 sierpnia 2023 r., V KK 162/22). Obrońca natomiast w treści złożonego wniosku w żaden sposób nie wskazywał, aby taka sytuacja zachodziła w stosunku do SSN Anny Dziergawki.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[J.J.]

[a.ł.]

